

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 652 sahifa,
6-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Fizika ta'limida integratsiyalashgan yondashuv: mazmuni va ahamiyati.....	10
<i>Doniyorova Iroda Baxtiyor qizi</i>	
Zamonaviy boshlang'ich ta'lim: milliy dastur, kompetensiya va xorijiy tajriba integratsiyasi.....	14
<i>Omonova Nilufar Parda qizi</i>	
The Role of Environmental Project-Based Learning in Developing EFL Learners' Productive Skills.....	19
<i>Xujanova Shaxina Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda integratsiyalashgan ta'limning pedagogik aspektlari	24
<i>Eshpo'latova Elnora Yo'ldoshovna</i>	
Talabalarda stressga barqarorlikning nazariy va amaliy tahlili.....	29
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Maxmudova Shahzoda Maksudovna</i>	
Malakaviy o'quv amaliyoti jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda didaktik ta'minotning ahamiyati.....	32
<i>Ramozonova Bahroy Sadriddinovna</i>	
Oliy ta'limda raqamli pedagogikaning institutsionlashuvi: boshqaruv, siyosat va raqamli transformatsiya strategiyalari.....	36
<i>Nuraliyeva Dilshoda Yo'lichiboy qizi</i>	
Aholini jismoniy sog'lomlashtirishda sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish metodikasi.....	41
<i>V. Sh. Raximov</i>	
O'spirinlik davrida motiv va motivatsion sohalarning kasb tanlashdagi o'rni	46
<i>Rayimqulova S., Pulatova R., Do'smatova S., Matyakubova Shohista Odambov qizi</i>	
Tarbiyachi shaxsining shakllanishida psixologik determinantlarning roli	51
<i>Vasila Yusupova</i>	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarini ijodiy qobiliyatini oshirishda xorijiy tajribalardan foydalanish	55
<i>B. X. Sharopov</i>	
Raqamli axborot makonida gumanistik g'oyalarni integratsiyalashning nazariy konsepsiyasi	59
<i>Isanov Najotbek Ilmamat o'g'li</i>	
Fanlararo integratsiya asosida o'quvchilarda iqtisodiy bilimlarni rivojlantirish imkoniyatlari.....	63
<i>J. M. Fayzullayev, Ortiqova E'zoza Olimjon qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari	67
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Xalqaro ta'lim dasturlari asosida kasbiy ta'lim muassasalarida metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	70
<i>S. A. Qarshiboyev</i>	
Ijtimoiy media kontentlari orqali talabalarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning nazariy asoslari.....	74
<i>Suyunov Rustam Sadriddinovich</i>	
Ko'p tilli muhitda ingliz tilini o'rganishning lingvistik xususiyatlari	78
<i>Teshaboyeva Mohichexra Sohijon qizi</i>	
Axborotlashgan jamiyat sharoitida bo'lajak pedagoglarning mediakompetentligini rivojlantirish zarurati.....	81
<i>Umarov Azizbek Vaxobovich</i>	
O'quvchilarda badiiy matn leksikasini o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar: muammo va yechim.....	85
<i>Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini ma'naviy tarbiyalashda Ahmad al-Farg'oniy asarlarini kompyuter imitatsion modellari asosida o'qitish metodikasi.....	89
<i>S. S. Qulmurodova</i>	
Enhancement of Periodontal Disease Management Strategies in Individuals With Chronic Hepatitis C Following Attainment of a Sustained Virological Response.....	92
<i>Makhmudova Ugi'loy Bakhtiyorovna</i>	
Epithelial-Mesenchymal Transition's Possible Role in the Pathogenesis of Periodontitis (Literature Review)	95
<i>Burkxonova Zarafruz Kobilovna</i>	
Gamifikatsiya asosida bo'lajak oligofrenopedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish texnologiyalari mexanizmini tatbiq etish	102
<i>Bozorboyev Javlon</i>	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	106
<i>Jamilova Dilsuza To'iqin qizi</i>	

Elektir va magnit maydonida yorug'likning ikkilamchi sinishi.....	110
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Alimardonov Husan Yorqin o'g'li, Ismatullayev Sayfiddin Panji o'g'li</i>	
Lazer texnologiyalarining zamonaviy qo'llanilishi	114
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Muminova Sevinch Kamoliddin qizi, Begnayeve Dilbar Bobonazar qizi</i>	
Fotometrik kattaliklar	117
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Mamatqulova Zebo Komiljon qizi, Xolmaxmatova Sevara Sirojiddin qizi</i>	
Qutublangan yorug'lik manbalari	121
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Turdimurodova Kumushbib, Normuminova Madina</i>	
Tabiatdagi optik hodisalar	125
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Qudratova Sevinch Otabek qizi, Ulasheva Ruxshona Rustam qizi</i>	
Rus tilini o'qitishda kompetensiyaga asoslangan innovatsion yondashuvlardan foydalanish	129
<i>Erkinova Nozima Utkir qizi</i>	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarning ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasini tadqiq etishning ilmiy-metodologik tahlili	133
<i>Ikmatullayev G'. Z.</i>	
Raqamli ta'lim platformalarida matematika o'qitishda sun'iy intellekt yordamida baholash tizimini takomillashtirish	136
<i>Mirzayeva Shahlo Abduraxmanovna, Akbarov Ulug'bek, Abdivaliyeva Umida</i>	
Linguistic and Pedagogical Foundations of Teaching English as a Foreign Language in The Uzbek Context.....	140
<i>Shokirova Mushtariy</i>	
Sun'iy intellektning ta'lim jarayonidagi transformatsion roli	144
<i>Uzoqboyev Xojiakbar Qobuljon o'g'li</i>	
Enhancing Collaborative Learning and Peer Feedback in EFL Classrooms Through Padlet: a Digital Approach to Group Work and Assessment.....	148
<i>Veronica Khatamova</i>	
Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning rasmlar asosida aqliy faoliyatini rivojlantirishning vizual-didaktik texnologiyalarini takomillashtirish.....	152
<i>Meliqo'ziyev Abduraxmonjon Qahramonjon o'g'li</i>	
Emotsional intellekt – hr menejrlarning qaror qabul qilish kompetensiyasining determinanti sifatida	157
<i>Abdukarimov Muhammadjon Muratovich</i>	
O'g'il bolalarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning tizimli-pedagogik modeli: nazariya, metodologiya va amaliyot	162
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna</i>	
Barkamol yosh avlod fazilatlarini shakllantirishda milliy innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni.....	170
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Development of Prevention of Professional-Pedagogical Deformation on the Basis of Health-Saving Technologies in Higher Educational Institutions.....	174
<i>Saidova Parvina Mirzo kizi</i>	
O'zbek xalq pedagogikasi mazmuni asosida talabalarni oilaviy hayotga tayyorlashning ilmiy nazariy asoslari	178
<i>Rahmonqulova Guliza Faxriddin qizi</i>	
Bolalarning maktabgacha yosh davrida emotsional rivojlanishiga oid nazariy qarashlar tavsifi.....	182
<i>Abduraxmonova Gulmira Arapjon qizi, Yuldasheva Umida Maxmudovna</i>	
Alohida ehtiyojli bolalar uy ta'limini tashkil etishning korreksion pedagogik tizimining tarkibiy komponentlari.....	186
<i>Jo'raxo'jayev Muhammadazizxo'ja Xalilxo'ja o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia vositalarining ahamiyati.....	190
<i>Umida Marasulova</i>	
Boshlang'ich funksiya va aniqmas integral.....	193
<i>Mirzayeva Shahlo, Isroilova Zahro, Erkinova Shahrizoda, Javliyeva Dilnura</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar adabiyoti kerakmi?!.....	196
<i>Dilfuza Shadiyeva</i>	
Experimental Study on the Psycho-Pedagogical Effectiveness of Mall-Based Multimodal Learning in Developing Pluricultural Competence	200
<i>Azimova Sevara Muzaffar qizi</i>	

Simulyatsion o'quv muhitida fizika o'qituvchilarining o'z-o'zini boshqarish va reflektiv kompetentligini oshirish.....	205
Muradov Iloxomjon Abduxamid o'g'li	
Ta'lim menejmentida strategik boshqaruv tushunchasining evolyutsiyasi.....	209
Raximjonov Jamshid Rafiqjon o'g'li	
Raqamli kompetentlik tushunchasining ilmiy-nazariy talqini va xorijiy hamda mahalliy tadqiqotlar tahlili	214
Umirov Boboyor Baxtiyor o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyatlar samaradorligini oshirishda pedagogik multimedia vositalaridan foydalanish usullari.....	218
Abdreimova Maftuna O'ktam qizi	
Boshlang'ich sinf texnologiya darsliklarining tuzilishi hamda o'quvchilar yoshiga muvofiqligi.....	223
Bobolov Nuriddin Tojiyevich	
Oliy ta'limda pedagoglarning boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalar	228
Isabekov Bahodir Isabek o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tolerantlik madaniyatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik masalalari .	233
Boydavletova Sohiba Abduganiyevna	
Aksiologik yondashuv asosida tarbiya fanini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	239
G'aybullayev Bobur Nomonjon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning ahamiyati.....	243
Toshpo'latova Muxlisa G'olib qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning reflektiv kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va ilmiy-nazariy pedagogik asoslari.....	248
Mamatqulova Saboxat Abduraxmonovna	
Maktabgacha ta'limda monitoring va baholash tizimini takomillashtirish.....	253
Amanova Durdona Kaxramonovna	
O'zbekiston yoshlarining ma'naviy va estetik tarbiyasida tasviriy san'at va zamonaviy pedagogik texnologiyalar.....	257
Esanova Hulkar Abdurayim qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida eksperimental-tajriba faoliyatini tashkil etish	261
Gafurova Dilnoza Saloxiddinovna	
Ommaviy axborot vositalarining jamiytdagi xavfsizlik hissiga ta'sirining nazariy va amaliy tahlili	266
Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Qoldiboyeva Xayriniso Eldarovna	
Milliy o'yinlarni o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari.....	269
Ismatov Po'latjon Abdumannobovich	
Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida kvalimetrik parametrlarini takomillashtirishda xorijiy tajribalarning ahamiyati	273
Karimova Maxbubaxon Mukimjonovna	
Innovatsion ta'lim sharoitida bolalar adabiyotini o'qitish metodikasini takomillashtirish modeli.....	278
Mirzayeva Nigora Bozorovna	
Matematika o'qitishda milliy qadriyatlarni aks ettirish	282
Mirzayeva Shahlo, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi, Muxtorova Sevinch Asad qizi, Xolboyeva Mushtariy Zayniddin qizi	
Ingliz tilida fe'l frazeoformalarining morfologik tuzilishiga xos umumiy xususiyatlar.....	285
Jo'rayeva Nargiza Shavkatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqini o'stirishda interaktiv metodlarning ahamiyati.....	289
Ramazonova Munisa Hoshim qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining lug'at boyligini oshirishda intellektual o'yinlar va interfaol usullardan foydalanish.....	294
Raxmonova Gulrux Ubaydullayevna, Ibragimova Dildora Turabovna	
Maktabgacha ta'limda pedagoglar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda uslubiy xizmat va hamkorlik mexanizmlarining samaradorligi.....	298
S. A. Rahmonberdiyev	
Yoshlarni destruktiv submadaniyatlar ta'siridan himoyalashning innovatsion pedagogik usullari	304
Xasanova Marxabo Turayevna	
Социально-психологические особенности домашнего насилия в условиях трансформации семьи и цифровизации общества	308
Абдукадирова Лаура Юльбарсовна, Абдуллаева Азиза Комилжон кизи	
Педагогические основы развития инновационной компетентности педагогов в системе дошкольного образования.....	315
Гульнара Ахтямовна	

Роль учебного процесса и творческой деятельности в сохранении психологического равновесия.....	320
<i>Коршубаева Рано Хазраткуловна</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlar (son, shakl, o'lcham, fazoviy munosabatlar)ning psixologik-pedagogik xususiyatlari va rivojlanish bosqichlari	325
<i>Bibizaynab Otaxo'jayeva</i>	
Ertaklarni rollarga bo'lib o'qish orqali o'quvchilarda boshqaruvchanlik qobiliyatini shakllantirish	328
<i>Sobirova Fotimaxon Baxodir qizi, Narkabilova Gulnoza Po'latovna</i>	
Jadid ayollari fenomenining tarixiy va intellektual mohiyati	332
<i>Ergashova Mehriniso Husniddin qizi</i>	
The Importance of Pronunciation in Language Learning	335
<i>Nazarova Gulbaxor Azimjon Qizi</i>	
Ta'lim jarayonida test texnologiyalaridan foydalanishga qo'yiladigan pedagogik talablar	340
<i>Rasulov Ulug'bek Murodulloyevich</i>	
Tibbiyot ta'limida mentor va talaba munosabatlarining tahliliy tafakkurga ta'siri	345
<i>Osbayov Muhammadjon Imaraliyevich</i>	
Oila qadriyatlari va ta'lim tizimi orqali ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirish.....	350
<i>Tuymurodova Donoxon Istam qizi, D. Sh. Yuldasheva</i>	
Будущее французского языка в XXI веке: глобальные тенденции, вызовы и перспективы.....	354
<i>Азамжонova Сарвиноз Шухратовна</i>	
Dars jarayonida o'yin folklori namunalaridan samarali foydalanish usullari.....	360
<i>Safarova Nigora Oxunjonovna, Durmatova Oygul Orifjonovna</i>	
Yosh basketbolchilarni zamonaviy sport mutaxassisligiga yo'naltirishning samaradorligi.....	364
<i>Rahimov Bobirjon Abdurasulovich</i>	
Matematikani o'qitishda vizual tafakkur psixologiyasi.....	370
<i>Inomova Ozodaxon Shavkatjon qizi</i>	
O'zbek oilalarida gender tenglikning etnopsixologik xususiyatlari.....	374
<i>Yusupova Mardona Matkubulovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellekt yordamida aniq fanlarni o'qitish va talabalarning kasbiy-pedagogik kompetensiyalarini shakllantirish	378
<i>Mirzayeva Shahlo, Olmasov Elshod Elmurod o'g'li, Jabborov Muhammadali Abdumannof o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish usullari.....	382
<i>Marufova Munira Egamkulovna</i>	
Elektron ta'lim jarayonida "raqamli profilaktika"ni ommalashtirish va "axborot hurujlari"ni bartaraf etish usullari	385
<i>Qo'ng'iro'tboy Avezimbetovich Sharipov, Sirojiddinov Nuriddin Saxobiddinovich</i>	
Tibbiyot sohasida ayollar karyerasi rivojlanishining imkoniyatlari va to'siqlari.....	393
<i>Axmedova Maysara Baxromovna</i>	
Tog' echkilarida xonakilashtirish natijasida paydo bo'lgan o'zgarishlar	397
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Ashurova Dilorom Abdusamat qizi, Elmurodova Munisa Baxtiyor qizi</i>	
Kumush tovon balig'i (Carassius gibelio Bloch)ning oziqlanish xususiyatlari va suv ekotizimidagi ekologik roli	402
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Rahmonqulova Ruxshona Qudratovna, Xurramova O'g'ilshod Usmon qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga jalb etilgan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlashning pedagogik ahamiyati	406
<i>Akbaraliyeva Mohlaroyim Abdujalil qizi</i>	
O'smirlardagi agressiyani korreksiyalashda art-terapiya metodlarini qo'llashning psixologik jihatlari	413
<i>Jalilova S. X., A'loyeva Fazilat Alijon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda agressiyani bartaraf etishning psixologik texnologiyalari.....	416
<i>G'aybullayeva Anora Tolib qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosida o'quv jarayonini shaxsiylashtirish: nazariya va amaliyot.....	420
<i>Mirzayeva Shahlo, Ergashov Komilbek Muhiddin o'g'li, Rahmonov Og'abek</i>	
Sharq mutafakkirlarining tafakkur va aqliy taraqqiyot masalasidagi qarashlari	423
<i>Manzura Shodmonqulova</i>	
Umurtqalilarda regeneratsiya jarayonlarining molekulyar va fiziologik asoslari.....	427
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Mirzayeva Ruxsora Shukur qizi, Abdurahmonova Marjona Salim qizi</i>	
Qushlarning evolyutsiyasida uchishga moslashish jarayoni.....	432
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Nurillayeva Mavluda Abduvohid qizi, Muhammadiyeva Shaxrizoda Panji qizi</i>	
O'zbekistonning janubiy hududlarida O'rta Osiyo toshbaqasi (Testudo horsfieldii)ning bioekologik xususiyatlari va muhofazasi.....	437
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xasanova Baxtigul Asqar qizi, Jo'rayeva Sojida Abray qizi</i>	

Maktabgacha ta'limda ekologik madaniyatni shakllantirish: "yashil pedagogika"ning global tendensiyalari va innovatsion modellari	441
Bo'riyeva Shahzoda Otaniyoz qizi	
Qushlarning ekologiyasi, biosferadagi o'rni va inson hayotiga ta'siri.....	444
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Qalandarova Muxlisa Alimardonovna, Xamrayeva Feruza Oybekovna	
Pedagogik amaliyot modelining transformatsiyasi: passiv kuzatishdan kasbiy jarayonga chuqur kirib borish tendensiyasi	448
Abdrashitova E. V.	
Ta'lim jarayonida baholashning zamonaviy yondashuvlari va uning o'quvchilar rivojlanishidagi ahamiyati ..	454
Abduraxmonova Dilobar Shuhratbekovna	
Yirtqichlarning ov strategiyalari: evolyutsion moslashuv, neyrofiziologik asoslar va ekologik modellashtirish	458
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Saidov Asadbek Qudratovich, Abdusattorov Abdulqosim Abdulxamidovich	
Yoshlar o'rtasida huquqbuzarliklarning oldini olish	464
Ahmadjonova Shahnozaxon Yarqinovna	
Zamonaviy ta'lim jarayonida funksional savodxonlikni rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari hamda o'quvchilarning amaliy kompetensiyalarini shakllantirish yo'nalishlari.....	467
Alimova Farzona Abdukamalovna, Gubayeva Aziza Ismatillayevna	
Muhandislik ta'limida ijodkorlikni rivojlantirishning nazariy va metodologik yondashuvlar	474
Avazov Jo'rabek Donayevich	
Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida.....	478
D. D. Zuparova, Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Geometriya fanida isbotlashga doir masalalarning o'quvchilarda divergent tafakkurni rivojlantirishdagi didaktik imkoniyatlari.....	483
Davletov Davronbek Egamberganovich	
An'anaviy xonandalikni o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash.....	488
Fazliddinov Zokir Xusniddin o'g'li	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda agressiv xulq-atvor namayon bo'lishi	493
G'ayibova Nargiza Anorbayevna	
Methodology for Organizing Tutoring Activities in the Credit-Module System	497
Isabekov Shavkat Isabekovich	
Ta'lim boshqaruvida rahbarlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari	500
Islamova Dilfuza Dilshodovna	
O'zbek yuridik terminologiyasining boyishining ichki va tashqi manbalari.....	504
Ismoilova Sug'diyona Ashurovna	
Tarbiyasi og'ir o'smirlar orasida jismoniy faoliyat darajasi bilan akademik yutuqlar orasidagi bog'liqlikni takomillashtirish	508
Isoqov Nuriddin Halim o'g'li	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	511
Jamilova Dilsuza To'lqin qizi	
Talaba qizlarning jismoniy faolligini oshirish yo'llari	515
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Online marketingda emotsional manipulatsiya usullarining ta'siri	518
Nurmatov Nurhayot, Kimsanboyeva Komila Shermuxammadqizi	
O'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish metodikasi	522
Mamatova Farida Iminjanovna	
Oliy ta'lim tizimida inklyuziv ta'limning mazmuni va uning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	527
Mirsaidova Muborak	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini modellashtirishning didaktik imkoniyatlari va samaradorligi	532
Muxtarova Lobar Abdimannabovna, Shoymurodova Roziya Yusuf qizi	
Amfibialarning teri orqali nafas olishi: morfofiziologik asoslari va evolyutsion ahamiyati	536
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Normurodova Farishta Begmurod qizi, Xolmurodova Dilrabo Panji qizi, Qo'ldoshova Ruxshona Navro'z qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin texnologiyalari asosida bolalarda bilish jarayonining rivojlanishi ...	541
Norqulova Ma'mura Husniddin qizi	
Kasbiy ta'lim tashkilotlarida xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilishning ilmiy-amaliy ahamiyati.....	546
Nosirov Bunyodjon G'offorali o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining oila va jamoat tashkilotlari bilan hamkorligi.....	550
Qambarova Naziraxon Barxonovna	

An'anaviy oila sharoitida kelinlarda noadaptiv psixologik himoya mexanizmlarini kamaytirish bo'yicha psixokorreksion yondashuv	554
Qobilova Nasiba Ismatjon qizi	
Ona tili ta'limida kreativ yondashuv asosida o'quv jarayonini modellashtirishning pedagogik shart-sharoitlari	557
Qulmuminov O'rolboy Safar o'g'li, Jumayeva Hulkar Panji qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	562
Ravshanova Gulnoza Burxonovna, Turdiboyeva Umida Ravshan qizi, Norjigitova Rohila Abduvoid qizi	
Ingliz, o'zbek va rus tillari foydalanuvchilari uchun lug'atlar yaratishning lingvistik va amaliy asoslari	565
Raxmonova Sardora Muminjonovna	
Jismoniy tarbiya darslarini yangicha pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishning nazariy va amaliy asoslari	569
Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich	
Sutemizuvchilarning kelib chiqishi va xilma-xilligi	573
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Sattorova Sanobar Boboqul qizi, Salimova Shahrizoda Ikromjon qizi	
Raqamli muhitda voyaga etayotgan o'spirinlarda empatiya va ijtimoiy-emotsional rivojlanishning neyropedagogik xususiyatlari	578
Shamsiddinov G'iyosjon Husniddin o'g'li	
Bo'lajak muhandislarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda dasturlashtirilgan ta'lim vositalarining o'rni ...	583
Sharipova Nodira Ilxom qizi	
Digital Educational Technologies in Improving the Quality of Teaching: Methods and Practical Implementation	588
Tashpulatova Nafisa Bakhtiyarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ishonchni rivojlantirishda inklyuziv usullardan foydalanish	591
To'laboyeva Irodaxon Maxammadali qizi	
SRDM modeli orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida STEAM kompetensiyalari va Computational Thinking ko'nikmalarini shakllantirish	595
Toshpulatova Niyoxon Shavkatjon qizi	
Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini tashkil etishning pedagogik shartlari	600
Toshtemirova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Development of an Integrated Learning Module Based on Digital Technologies in the Educational Process ...	604
Umirov Ilkhom Iskandar ugli	
Muskul-skelet tizimi nuqsonli o'quvchilarning nozologik guruhlariga differensial yondashuv asosida adaptiv sportga yo'naltirish	608
Uraimov Sanjar Ruzimatovich, Ubaydullayeva Dilnoza Muhammad qizi	
Boshlang'ich ta'limda alohida ehtiyojga ega bo'lgan o'quvchilarni o'qitishning bugungi holati va muammolari tahlili	612
Uroqova Yorqin qizi	
Inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	615
Xamidova Zarina Iskandar qizi	
Qushlar migratsiyasi va uning ekologik sabablari	619
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Raximova Dilfuza Ilyos qizi, Saburova Sarvinoz Erkabay qizi	
Imkoniyati cheklangan bolalarni jismoniy tarbiya va sportga jalb etishning nazariy va amaliy asoslari	623
Xasanova Nilufar Raxmatovna	
Raqamli avlod tarbiyasida milliy qadriyatlar va ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyati uyg'unligi	628
Xaydarova Xilola Raximberdiyevna	
Разработка алгоритмов для визуализации и анализа решения задач линейного программирования ..	631
Буронова Муниса Баходировна, Хакимов Дониёр Бахтиёр Угли	
Ta'lim tizimida moliyaviy boshqaruv tushunchasi va iqtisodiy mazmuni	637
Mannanova Maftuna Fazliddin qizi	
Koreya ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning nazariy asoslari va uning pedagogik mohiyati	641
Adamatov Anvar Ablaqulovich	
Bo'lajak pedagoglarning raqamli didaktik kompetensiyasini rivojlantirish: muammo va yechimlar	645
Uskanov Kaxramon Xalikulovich	
Matematika fanini o'qitishda onlayn platformalardan foydalanish	648
Mirzayeva Shahlo, Yorqulova Mashhura, Boboqulova Durdona	

TIBBIYOT SOHASIDA AYOLLAR KARYERASI RIVOJLANISHINING IMKONIYATLARI VA TO'SIQLARI

Axmedova Maysara Baxromovna

Urganch innovatsion universiteti

“Boshlang‘ich ta‘lim va psixologiya” kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya: Tibbiyot sohasida ayollar sonining ortib borayotganiga qaramay, ularning rahbarlik va akademik lavozimlarga erishish imkoniyatlari hanuz cheklanganligicha qolmoqda. Ilmiy manbalarda ayol shifokorlarning klinik tavsiyalarga ko‘proq amal qilishi, profilaktik hamda psixosotsial yondashuvlarga alohida e‘tibor qaratishi, shuningdek, ayrim holatlarda bemorlar uchun samaraliroq klinik natijalarni ta‘minlashi qayd etilgan. Biroq gender stereotiplari, ish haqi va lavozimlardagi tengsizlik, mikro-adolatsizliklar, ish–oilga muvozanatini ta‘minlashdagi qiyinchiliklar, “hidden curriculum” (yashirin o‘quv dasturi), jinsiy ta‘qib holatlari hamda mentorlik tizimining yetarli emasligi ayollar karyerasi rivojlanishini sekinlashtiruvchi asosiy omillar hisoblanadi. Nepal, Pokiston, Livan va Yaponiya misollarida patriarxal me‘yorlar, nikoh va oilaviy majburiyatlar, infratuzilma hamda xavfsizlik bilan bog‘liq muammolar ayollarning tibbiy mehnat bozoridagi faolligiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: ayollar karyerasi, tibbiyot, gender tengsizligi, yashirin o‘quv dasturi, ish–oilga muvozanati, jinsiy ta‘qib, tibbiy rahbarlik.

Abstract: Despite the increasing number of women in the medical field, their advancement to leadership and academic positions remains limited. Scientific studies indicate that female physicians are more likely to follow clinical guidelines, place greater emphasis on preventive and psychosocial approaches, and, in some cases, achieve better clinical outcomes for patients. Nevertheless, gender stereotypes, inequalities in salary and career advancement, micro-inequities, difficulties in maintaining work–family balance, the “hidden curriculum,” sexual harassment, and the lack of effective mentorship significantly hinder women’s career development. The examples of Nepal, Pakistan, Lebanon, and Japan demonstrate that patriarchal norms, marital and family expectations, as well as infrastructural and safety-related challenges, negatively affect women’s participation in the medical labor market.

Key words: women’s career, medicine, gender inequality, hidden curriculum, work–family balance, sexual harassment, medical leadership.

Аннотация: Несмотря на увеличение числа женщин в сфере медицины, их продвижение на руководящие и академические должности по-прежнему остаётся ограниченным. Научные источники отмечают, что женщины-врачи чаще придерживаются клинических рекомендаций, уделяют больше внимания профилактическим и психосоциальным подходам, а в ряде случаев обеспечивают более эффективные клинические результаты для пациентов. Вместе с тем гендерные стереотипы, неравенство в оплате труда и должностном продвижении, микро-несправедливость, трудности обеспечения баланса между работой и семьёй, “hidden curriculum” (скрытая учебная программа), случаи сексуальных домогательств, а также недостаточный уровень наставничества существенно замедляют карьерное развитие женщин. На примере Непала, Пакистана, Ливана и Японии показано, что патриархальные нормы, семейные и брачные ожидания, инфраструктурные и вопросы безопасности оказывают негативное влияние на участие женщин в медицинском рынке труда.

Ключевые слова: женская карьера, медицина, гендерное неравенство, скрытая учебная программа, баланс работы и семьи, сексуальные домогательства, медицинское лидерство.

KIRISH

Islom tarixida ilk professional hamshiralardan biri sifatida Rufayda al-Aslamiya nomi tilga olinadi. U Payg‘ambar Muhammad (s.a.v.) davrida, milodiy VI–VII-asrlarda tabobat va hamshiralik faoliyatini tashkil etgan ayollardan biri sifatida e‘tirof etiladi ^[1.12b]. Ayniqsa, janglarda yaradorlarga tibbiy yordam ko‘rsatgani bilan mashhur bo‘lgan. Rufayda masjid yonida yoki jang maydoniga yaqin hududlarda dala gospitaliga o‘xshash tibbiy yordam maskanlarini tashkil etib, yarador sahobalarni parvarish qilgan. Ayrim manbalarda uning ilk islomiy hamshiralik maktabiga asos solgani, yosh ayollarni parvarish, gigiyena hamda axloqiy me‘yorlarga

o'rgatgani qayd etiladi. Mazkur faoliyat ayollarning tibbiyot sohasiga kirib kelishi va ushbu yo'nalishda faol ishtirok etishiga muhim zamin yaratgan.

Zamonaviy tibbiyot tizimida ham ayollar ulushi izchil ortib bormoqda. Biroq karyera rivojlanishi jarayonida gender tengligi bilan bog'liq ayrim tafovutlar hanuz saqlanib qolmoqda. Masalan, AQShda tibbiyot oliygohlariga qabul qilinayotgan talabalarning yarmidan ko'pini ayollar tashkil etsa-da, rahbarlik va yuqori ilmiy lavozimlarda ularning ulushi nisbatan pastroq ekanligi kuzatiladi. Shu kabi holatlar Yevropa, Osiyo hamda rivojlanayotgan mamlakatlarda ham uchraydi.

Tadqiqotlar ayol shifokorlarning klinik ko'rsatmalarga ko'proq amal qilishi, profilaktik yordam va psixosotsial maslahatga alohida e'tibor qaratishi, shuningdek, bemorlar bilan muloqot uchun ko'proq vaqt ajratishini ko'rsatadi. Ayrim ilmiy ishlarda ayol shifokorlar tomonidan davolangan bemorlarda klinik natijalar samaraliroq bo'lishi qayd etilgan ^[3.78b]. Shu bois tibbiy kadrlar tarkibida gender xilma-xilligini ta'minlash sog'liqni saqlash tizimi sifati va ijtimoiy adolatni mustahkamlashda strategik ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ko'plab tadqiqotlarda ayollar karyerasiga ta'sir qiluvchi omillar keng yoritilgan. Jumladan, tibbiyot muhitida an'anaviy yetakchilik qarashlarining ustuvorligi ayrim hollarda ayollarning professional salohiyatini to'liq namoyon etishiga to'sqinlik qilishi mumkin. Shuningdek, ish haqi, lavozimga ko'tarilish va ilmiy unvonlarga erishish jarayonlarida gender tafovutlari uchrab turadi. Ilmiy tarmoq va qaror qabul qilish jarayonlarida yetarli darajada ishtirok etmaslik, mualliflik, grant va ilmiy ma'ruzalar bilan bog'liq imkoniyatlardagi farqlar ham karyera rivojlanish sur'atiga ta'sir ko'rsatadi.

Ish-oila muvozanatini ta'minlash masalasi ham ayollar faoliyatida muhim omillardan biri hisoblanadi. Onalik va oilaviy mas'uliyatlarning yuqoriligi ayrim hollarda ish vaqti, subspecializatsiya yoki rahbarlik imkoniyatlarini tanlashda cheklovlarni yuzaga keltiradi. Tibbiyot ta'limidagi "hidden curriculum" – yashirin o'quv dasturi ham genderni o'z ichiga olgan qarashlarning shakllanishiga ta'sir etadi. Masalan, ayrim ixtisosliklarning "erkaklar sohasi" sifatida talqin qilinishi talaba va yosh shifokorlarning kasbiy yo'nalish tanloviga ta'sir qilishi mumkin.

Shuningdek, ayrim mamlakatlarda ayol shifokorlarning kasbiy faoliyati davomida noqulay ijtimoiy holatlarga duch kelishi kuzatiladi. Shu sababli, xavfsiz va qo'llab-quvvatlovchi mehnat muhitini yaratish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Professional mentorlik va murabbiylik tizimining rivojlantirilishi esa ayollarning ilmiy hamda ma'muriy faoliyatda yanada faol ishtirok etishiga xizmat qiladi.

Karyera bosqichlarida ham o'ziga xos jihatlardan mavjud. Talabalik va rezidentura davrida ixtisos tanlashga oilaviy qadriyatlar, nikoh va migratsiya rejaları, shuningdek, ayrim yo'nalishlar haqidagi ijtimoiy qarashlar sezilarli ta'sir ko'rsatadi [6.6b]. Ayniqsa, jarrohlik kabi murakkab yo'nalishlarda ish yuklamasining yuqoriligi, rol modellarning kamligi va professional qo'llab-quvvatlash ehtiyoji muhim omillar sifatida qayd etiladi.

Erta karyera bosqichida ochiq diskriminatsiya holatlari nisbatan kamayib borayotgan bo'lsa-da, implitsit bias, o'z imkoniyatlarini yetarlicha baholamaslik hamda "impostor sindromi" kabi psixologik omillar ayrim mutaxassislar faoliyatiga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli, ayollarni kasbiy jihatdan qo'llab-quvvatlash, mentorlik dasturlarini kengaytirish hamda gender tengligi tamoyillarini mustahkamlash tibbiyot sohasining barqaror rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi.

O'rta va kech karyera bosqichlarida ayollar ko'pincha qo'shimcha xizmat yuklamalarini, jumladan, komissiyalar faoliyati, talabalar bilan ishlash va tashkiliy vazifalarni ko'proq bajaradilar. Biroq ushbu mehnat ko'plab hollarda ilmiy unvon, mukofot va lavozimlarda yetarli darajada inobatga olinmaydi. Natijada, ayollarning akademik faoliyatdagi hissiy kamroq ko'rinadigan holatga kelib qolishi va ayrim mutaxassislarning akademik muhitdan uzoqlashishiga sabab bo'lishi mumkin.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda tibbiyot sohasida ayollar karyerasi rivojlanishining imkoniyatlari va mavjud to'siqlarini ilmiy jihatdan tahlil qilish maqsadida kompleks yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi sifat tahliliga asoslangan bo'lib, unda gender tengligi, tibbiy rahbarlik, ish-oila muvozanati hamda professional rivojlanish bilan bog'liq ilmiy manbalar tizimli ravishda o'rganildi.

Tadqiqot jarayonida komparativ tahlil, kontent-tahlil hamda tizimli yondashuv usullaridan foydalanildi. Xususan, AQSh, Nepal, Pokiston, Livan va Yaponiya tajribalari o'zaro qiyosiy tahlil qilinib, ayol shifokorlar faoliyatiga ta'sir etuvchi ijtimoiy, institutsional va madaniy omillar aniqlashtirildi. Ilmiy maqolalar, xalqaro tibbiy jurnallar hamda gender tengligi masalalariga oid zamonaviy tadqiqotlar asosiy ma'lumot manbasi sifatida xizmat qildi.

Shuningdek, tadqiqotda gender stereotiplari, "hidden curriculum" (yashirin o'quv dasturi), mentorlik tizimi, ish haqi tengsizligi va kasbiy rivojlanish omillari bo'yicha mavjud ilmiy qarashlar tahlil qilindi. Mavzuga oid ma'lumotlarni umumlashtirish va ilmiy xulosalar chiqarishda induktiv hamda deduktiv yondashuvlardan foydalanildi.

Tadqiqot natijalarining ishonchligini ta'minlash maqsadida turli mamlakatlar tajribasi va xalqaro ilmiy adabiyotlar o'zaro solishtirildi hamda gender tengligini ta'minlashga qaratilgan amaliy mexanizmlar tizimli ravishda baholandi. Mazkur metodologik yondashuv tibbiyot sohasida ayollar karyerasiga ta'sir qiluvchi omillarni kompleks o'rganish va ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mintaqaviy tajribalar ham ayollar karyerasining o'ziga xos jihatlarini namoyon etadi. Xususan, Janubiy Osiyo mamlakatlari – Pokiston va Nepalda tibbiyot ta'limiga ayollar kirib kelishi kengayib borayotgan bo'lsa-da, patriarxal qarashlar, nikoh va oilaviy majburiyatlar, qarindoshlar tomonidan bildiriladigan ijtimoiy kutilmalar, transport va xavfsizlik bilan bog'liq muammolar karyera rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi [3,45b].

Yaqin Sharq mamlakatlari, xususan, Livan tajribasida ish-oila muvozanatini saqlash, professional charchoq (burnout), rahbarlik imkoniyatlarining cheklanganligi va xavfsiz mehnat muhitini ta'minlash masalalari dolzarb omillar sifatida qayd etiladi. Yaponiya tajribasida esa ayol shifokorlarning tanaffusdan so'ng ish faoliyatiga qaytishda kasbiy ko'nikmalarni tiklashdagi murakkabliklar, yarim stavkali ish sabab karyera rivojlanishining sekinlashuvi hamda bo'lajak shifokor talabalarning ushbu jarayonlardan xavotirlanishi kuzatiladi.

Bugungi kunda ko'plab mamlakatlarda tibbiyot yo'nalishiga kirayotgan ayollar ulushi 50 foizdan oshgan bo'lsa-da, ularning rahbarlik lavozimlari, professorlik unvonlari va yuqori ilmiy pozitsiyalardagi ulushi hanz nisbatan past darajada qolmoqda. Shu bilan birga, tadqiqotlar ayol shifokorlarning klinik ko'rsatmalarga yuqori darajada rioya qilishi, profilaktika va psixosotsial yordamga ko'proq e'tibor qaratishi hamda ayrim holatlarda bemorlar salomatligi bo'yicha samaraliroq natijalarga erishishini ko'rsatadi.

Shunga qaramay, gender stereotiplari, ish haqi va lavozimlardagi tafovutlar, yashirin va oshkora kamsitish holatlari, ish-oila muvozanatini qo'llab-quvvatlovchi tizimlarning yetarli rivojlanmaganligi, "yashirin o'quv dasturi" hamda kasbiy bosimlar ayollarning to'liq professional salohiyatini ro'yobga chiqarishiga ma'lum darajada ta'sir ko'rsatmoqda. Mintaqaviy tadqiqotlar Janubiy Osiyo, Yaqin Sharq va Sharqiy Osiyo mamlakatlarida patriarxal qarashlar, transport va xavfsizlik masalalari, ish sharoitlari, bolalar parvarishi infratuzilmasining yetarli emasligi hamda oilaviy bosim omillari ayrim ayol shifokorlarning karyera rivojlanishini cheklashini ko'rsatadi.

Ilmiy adabiyotlarda gender tengligini ta'minlash maqsadida shaffof va adolatli ish haqi siyosatini joriy etish, lavozim va promosiya mezonlarini aniq belgilash, mentorlik va homiylik tarmoqlarini kengaytirish, moslashuvchan ish vaqti, ota-ona ta'tili hamda bolalar parvarishi infratuzilmasini rivojlantirish muhimligi ta'kidlanadi. Shuningdek, kamsitish va ta'qib holatlariga nisbatan nol tolerantlik tamoyiliga asoslangan professional muhitni shakllantirish zarurligi qayd etiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tibbiyotda ayollar ulushining ortib borishi nafaqat ijtimoiy adolat tamoyillarini mustahkamlash, balki sog'liqni saqlash tizimi sifati, innovatsion rivojlanish va jamiyat farovonligini ta'minlash nuqtayi nazaridan ham strategik ahamiyatga ega. Gender tengligiga yo'naltirilgan tizimli islohotlar ayol shifokorlarning barqaror karyerasini qo'llab-quvvatlash, bemorlar salomatligini yaxshilash hamda sog'liqni saqlash tizimi samaradorligini oshirishga xizmat qiladi [2,34b].

Tibbiyot sohasida ayollar karyerasini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan gender tenglik dasturlari samarali bo'lishi uchun bir nechta muhim omillarni uyg'un holda joriy etish zarur. Jumladan, kuchli mentorlik va liderlik treninglari, adolatli ish haqi hamda lavozim siyosati, moslashuvchan ish sharoitlari va institut darajasidagi aniq javobgarlik mexanizmlari kompleks tarzda amalga oshirilishi lozim. Mazkur yondashuv ayollarni nafaqat professional jihatdan tayyorlaydi, balki ularning oldidagi tizimli to'siqlarni kamaytirishga ham xizmat qiladi.

Shaxsiy va kasbiy rivojlanish nuqtayi nazaridan formal mentorlik va sponsorlik dasturlari alohida ahamiyatga ega. Institut tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan maqsadli mentorlik dasturlari ilmiy mahsuldorlikni, lavozimga ko'tarilish imkoniyatlarini va kasbiy qoniqishni oshiradi. Liderlik va boshqaruv bo'yicha treninglar esa o'ziga ishonchni, rahbarlik ko'nikmalarini hamda boshqaruv faoliyatiga intilishni kuchaytiradi. Shuningdek, ayollar professional tarmoqlari, ko'p klinikali konsorsiumlar, ilmiy klublar va konferensiyalar akademik hamkorlikni rivojlantirish hamda professional tarmoq sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi.

Tashkiliy siyosat va mehnat muhitini takomillashtirish ham muhim yo'nalishlardan biridir. Xususan, ish haqi, grant va lavozimlar bo'yicha muntazam gender auditi o'tkazish, shaffof mezonlarni joriy etish hamda tanlov va attestatsiya komissiyalari uchun gender bias masalalariga oid treninglarni tashkil etish tizimli o'zgarishlarni ta'minlashga xizmat qiladi. Bundan tashqari, moslashuvchan ish shakllari – yarim stavkali ish, masofaviy faoliyat, ish vaqtini moslashtirish, ota-ona ta'tili va bolalar parvarishi infratuzilmasini rivojlantirish ayollarni tibbiyot tizimida uzoq muddat faoliyat yuritishga rag'batlantiradi.

Muhim tamoyillardan biri shundaki, gender tengligi siyosati "ayollarni o'zgartirish"ga emas, balki tizimni takomillashtirish va yanada inklyuziv professional muhitni shakllantirishga qaratilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Joseph M., Ahasic A., Clark J., Templeton K. State of women in medicine: history, challenges, and the benefits of a diverse workforce // *Pediatrics*. – 2021.
2. Winkel A., Telzak B., Shaw J. va boshq. The role of gender in careers in medicine: a systematic review and thematic synthesis of qualitative literature // *Journal of General Internal Medicine*. – 2021.
3. Butkus R., Serchen J., Moyer D., Bornstein S. S., Hingle S. Achieving gender equity in physician compensation and career advancement: a position paper of the American College of Physicians // *Annals of Internal Medicine*. – 2018.
4. Ghimire A., Neupane M. S. The hidden curriculum: examining gender disparities in career trajectories of female medical graduates from Nepal // *BMC Public Health*. – 2025.
5. Raza A., Jauhar J., Abdul Rahim N. F., Memon U., Matloob S. Unveiling the obstacles encountered by women doctors in the Pakistani healthcare system: a qualitative investigation // *PLoS One*. – 2023.
6. Daoud R., Nasser Z., Tarabey L., Abou-Mrad F. Women physicians' experiences in the workplace in Lebanon: a qualitative study // *BMC Women's Health*. – 2025.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.